

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการส่งเสริมสมรรถนะ
แห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ผู้ป่วยที่เตรียมรับการผ่าตัดทำทางเบี่ยง
หลอดเลือดหัวใจ ที่หอผู้ป่วยกึ่งวิกฤตโรคหัวใจและหลอดเลือด หอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 4 หอผู้ป่วย
ศัลยกรรมหญิง 4 หอผู้ป่วยพิเศษ 2 และพิเศษ 7 โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ระหว่างเดือน
เมษายน ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 จำนวน 20 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตาม
คุณสมบัติดังนี้ ไม่มีอาการแสดงของภาวะหัวใจล้มเหลว ไม่มีภาวะหัวใจเต้นผิดปกติหรือมีอาการ
เจ็บหน้าอกที่ควบคุมไม่ได้ขณะทำการศึกษาวิจัย โดยผ่านการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์เจ้าของไข้
แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านโรคหัวใจที่ทำการผ่าตัดอนุญาตให้เข้าร่วมการวิจัย มีการได้ยินปกติ สื่อสารด้วย
ภาษาไทยได้ดี มีการมองเห็นภาพต่างๆ ชัดเจนด้วยสายตาตนเองหรือการสวมแว่น มีสติ สัมผัสรับรู้
สมบูรณ์ ไม่มีภาวะที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการคิด การจำ การถามตอบเชิงเหตุและผล และยินดีให้
ความร่วมมือในการวิจัย เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยจัดกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่ม
ทดลองจำนวน 10 ราย ซึ่งเข้าร่วมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน ดำเนินการวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลใน
กลุ่มทดลองให้ครบ 10 รายก่อน แล้วจึงรวบรวมข้อมูลกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการพยาบาลตามปกติ
จนครบ 10 ราย ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความคล้ายคลึงกันของเพศ อายุ การมี/ไม่มีผู้ดูแล ประสิทธิภาพ
การบีบตัวของหัวใจก่อนผ่าตัด ค่าดัชนีมวลกาย คะแนนสมรรถนะแห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตร
ประจำวันและคะแนนระดับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน วันแรกหลังย้ายออกจากหอผู้ป่วยวิกฤตหลัง
การผ่าตัด ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีลักษณะใกล้เคียงกันมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่ง
ออกเป็น 4 ส่วนคือ 1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป 2) แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย 3) แบบวัด
การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (Perception of Functional Ability Scale,
PFAS) ซึ่งสร้างขึ้นโดยนาคากาวา – โคแกน (Nakagawa-Kogan, 1996) แปลและเรียบเรียงเป็น

ภาษาไทยโดยอังฉรา สุกนธธรรม (Sukonthasarn, 1996) ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .96 และ 4) แบบวัดการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบวัดการรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (Perception of Functional Ability Scale, PFAS) ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิเท่ากับ .85 และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ .81 ผู้วิจัยนำไปทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .96 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย 1) คู่มือการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน สำหรับผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและตำราต่างๆ โดยใช้กรอบแนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนตามทฤษฎีของเบนดรา ประกอบด้วยแหล่งข้อมูลสนับสนุนจาก 4 แหล่ง ได้แก่ การเสนอตัวแบบที่เป็นบุคคล สถานะทางด้านร่างกายและอารมณ์ ประสบการณ์ของการสำเร็จจากการลงมือกระทำ และการใช้คำพูดชักจูง ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และนำมาแก้ไขปรับปรุงความถูกต้องของภาษา ความครบถ้วนของเนื้อหาตามความเห็นและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการศึกษานำร่องในกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ราย เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้ป่วย แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง 2) คู่มือสำหรับผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจของศิริพร วิญญูรัตน์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยการแจกแจงความถี่ คำนวณร้อยละ หาค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะแห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและคะแนนการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะแห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test for independent sample

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ป่วยหลังผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจกลุ่มทดลองมีสมรรถนะแห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันก่อนการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
2. ผู้ป่วยหลังผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันก่อนการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
3. ผู้ป่วยหลังผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจกลุ่มทดลองมีสมรรถนะแห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันหลังการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2 สัปดาห์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)
4. ผู้ป่วยหลังผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจกลุ่มทดลองมีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันหลังการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2 สัปดาห์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

การนำผลการวิจัยมาใช้

1. ด้านปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลควรนำการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนไปใช้กับผู้ป่วยที่เตรียมผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน มีความมั่นใจ และเชื่อมั่นในความสามารถของตนในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในระยะแรกหลังการผ่าตัด เน้นการทำงานเป็นทีม และการส่งต่อความก้าวหน้าของการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยการเสนอตัวแบบที่เป็นบุคคลซึ่งเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจและอยู่ในระยะพักฟื้นที่มีความมานะพยายามในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและประสบความสำเร็จ การใช้เทคนิคของการผ่อนคลายในการส่งเสริมสภาวะทางด้านร่างกายและอารมณ์ การฝึกลงมือปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ร่วมกับการได้รับการยืนยันจากทีมแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดถึงขอบเขตของกิจกรรมที่ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน โดยมีพยาบาลเป็นผู้ใช้คำพูดชักจูงและให้คำชี้แนะ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้โดยเร็วที่สุดในระยะแรกหลังการผ่าตัด

2. ด้านการวิจัย เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน โดยใช้กรอบแนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของแบนดูรา เพื่อพัฒนาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยกลุ่มอื่นต่อไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากการวิจัยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด โดยไม่ได้สุ่มตัวอย่าง และมีจำนวนค่อนข้างน้อย กลุ่มตัวอย่างที่ได้จึงมิได้เป็นตัวแทนของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจทั้งหมด

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ เช่น การที่กลุ่มควบคุมได้เห็นตัวแบบที่เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจที่อยู่ในหอผู้ป่วยเดียวกันและได้รับคำพูดชักจูงจากพยาบาล และกลุ่มทดลองที่มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในระดับสูงและกลับไปปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ในระยะหลังการจำหน่าย 2 สัปดาห์ เกินขีดกำลังความสามารถของคน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาซ้ำในกลุ่มตัวอย่างเดิม และเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผลการวิจัยมีข้อสรุปที่ชัดเจน น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2. ควรนำแนวคิดทฤษฎีนี้ไปศึกษาผลการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนเพื่อพัฒนาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยกลุ่มอื่นๆ ต่อไป เช่น ในกลุ่มผู้ป่วยที่เจ็บป่วยเรื้อรัง

3. ควรมีการใช้คำพูดชักจูง และให้คำชี้แนะถึงการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในระยะหลังการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ได้แก่ การใช้คำพูดชักจูง กระตุ้น ชี้แนะ และให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ในระยะพักฟื้นอยู่ที่บ้าน เพื่อเป็นการกระตุ้น และเสริมแรงในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างต่อเนื่อง และควรมีการติดตามในระยะยาวเพื่อประเมินผลการคงอยู่ของสมรรถนะแห่งตนต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

4. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสมรรถนะแห่งตน กับ กิจกรรมในรูปแบบอื่นๆ ต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจ